

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У
БЕОГРАДУ
Гж 1787/25
2.9.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Ирене Трифуновић Радуловић, председника већа, Иде Никитовић и Марине Бркић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Момчило Минић, адвокат из Београда, Цара Николаја II 69, против тужене Републике Србије - Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, Косовска 31, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 11010/23 од 17.06.2024. године, након одржане расправе пред другостепеним судом закључене дана 02.09.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

УКИДА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 11010/23 од 17.06.2024. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена Република Србија - Министарство правде да тужиоцу АА из ..., на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе исплати износ од 400.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 17.06.2024. године, као дана пресуђена па до исплате, у року од 15 дана од дана достављања пресуде.

ОДБИЈА СЕ тужбени захтев тужиоца у преосталом делу којим је тражио да се обавезе тужена да му исплати преко досуђеног износа од 400.000,00 динара па до траженог износа од 650.000,00 динара, за износ од још 250.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 17.06.2024. године, као дана пресуђења па до исплате, као неоснован.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 65.600,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 85.600,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности па до исплате у року од 15 дана од дана достављања пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 11010/23 од 17.06.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе исплати износ од 650.000,00 динара, са припадајућом каматом. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 27.000,00 динара.

Против наведене пресуде тужилац је благовремено изјавио жалбу из свих законских разлога. Трошкове другостепеног поступка је тражио и определио.

Испитујући правилност побијане пресуде, у смислу члана 386 ЗПП (“Сл. гласник РС” бр. 72/11, са изменама и допунама), другостепени суд је оценио да је, сагласно члану 383 став 4 ЗПП, нужно заказати расправу пред другостепеним судом јер је првостепена пресуда већ једанпут укинута, с обзиром да је приликом доношења побијане пресуде учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, како се то основано указује жалбом тужиоца јер је изрека пресуде у побијаном делу неразумљива, противречи датим разлозима који су нејасни, па су докази који су изведени пред првостепеним судом морали бити поново изведени.

Према изнетим разлозима, током првостепеног поступка, утврђено је да је тужилац боравио у притвору од 28.10.2006. године када му је одређено задржавање у трајању до 48 сати, те је тужиоцу, на основу члана 142 став 2 тачка 1, 2 и 3 ЗКП притвор продужаван решењима од 28.11.2006. године, 27.12.2006. године, 23.02.2007. године, све у смислу члана 142 став 2 тачка 2 и 3 ЗКП, док је решењем од 06.03.2007. године, тужиоцу притвор укинут. Решењем Трећег основног суда у Београду К.бр.443/17 од 17.09.2018. године, које решење је правноснажно дана 06.10.2018. године, обустављен је поступак против тужиоца због кривичног дела изнуда у покушају, док је пресудом Трећег основног суда у Београду К.бр.443/17 од 22.10.2018. године, која је правноснажна 04.01.2019. године одбијена оптужба према тужиоцу за кривично дело фалсификовање исправе из разлога што је дана 01.07.2016. године наступила апсолутна застарелост кривичног гоњења за дело које је окривљеном стављено на терет.

Првостепени суд изводи закључак да тужилац нема право на накнаду штете због неоснованог лишења слободе јер му је одређен притвор решењем од 30.10.2006. године између осталог на основу 142 став 2 тачка 1 ЗКП, јер непријављено борави у Београду у ул. Павла Папа бр. 2/5, чиме је тужилац својим недозвољеним поступком, непријављивањем промене адресе пребивалишта, скривио притвор и тиме допринео одређивању, због чега је у смислу члана 560 став 1 тачка 1 ЗКП и члана 8 Закона о пребивалишту и боравишту грађана, одбио тужбени захтев.

Другостепени суд је након што је поново извео све потребне доказе, које је оценио у појединостима и заједно са осталим изведеним доказима сагласно члану 8 ЗПП и утврдио чињенично стање.

Решењем МУП, ПУ за Град Београд од 28.10.2006. године тужиоцу је одређено задржавање у трајању до 48 сати, које се рачуна од 28.10.2006. године у 18:30 часова када је лишен слободе, односно од када се одазвао на позив. Приликом саслушања тужилац је на записнику у кривичном поступку изјавио да станује у ..., ..., ул. ..., (нов назив улице ...), непријављен, а у време притварања па све до 15.11.2007. године био је пријављен на адреси ..., ... Решењем истражног судије Окружног суда у Београду од 30.10.2006. године тужиоцу је одређен притвор на основу чл. 142 ст. 2 тачка 1, 2 и 3 ЗКП, а поступак је вођен због кривичног дела изнуде у покушају у саизвршилаштву из чл. 214 ст. 3 у вези ст. 1 у вези чл. 30 и 33 Кривичног законика, као и због кривичног дела недозвољено држање оружја из чл. 348 ст. 1 Кривичног законика и фалсификовања исправе из чл. 355 ст. 2 у вези ст. 1 Кривичног законика, са образложењем решења да постоје околности које указују да ће ометати поступак утицањем на сведоке, да ће поновити кривичино дело односно довршити покушано кривичино дело, те да постоји опасност од бекства јер не борави на адреси која је означена у службеним документима као његово пребивалиште, већ непријављено борави на другим адресама. Тужиоцу је притвор продужен решењем Окружног суда у Београду од 28.11.2006. године из разлога бојазни да би боравком на слободи могао поновити односно довршити покушано кривично дело, решењем Четвртог општинског суда у Београду од 27.12.2006. године, продужен му је притвор за још месец применом одредбе чл. 142 ст. 2 тачка 3 ЗКП, потом му је решењем Четвртог општинског суда у Београду од 26.01.2007. године из истих разлога продужен притвор за још 30 дана, а након тога решењем од 23.02.2007. године, поново за још два месеца, да би решењем Четвртог општинског суда у Београду К.бр.169/07 од 06.03.2007. године тужиоцу притвор био укинут. Против тужиоца је решењем Првог основног суда у Београду К.бр.10474/10 од 16.11.2012. године, које је постало правноснажно 06.10.2018. године, обустављен кривични поступак за кривично дело недозвољеног држања оружја и експлозивних материја из чл. 348 ст. 1 КЗ због наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења. Решењем Трећег основног суда у Београду К.бр.443/17 од 17.09.2018. године, које решење је правноснажно дана 06.10.2018. године, обустављен је поступак против тужиоца због кривичног дела изнуда у покушају, док је пресудом Трећег основног суда у Београду К.бр.443/17 од 22.10.2018. године, која је правноснажна 04.01.2019. године одбијена оптужба према тужиоцу за кривично дело фалсификовање исправе из разлога што је дана 01.07.2016. године наступила апсолутна застарелост кривичног гоњења за дело које је окривљеном стављено на терет. Тужилац се дана 21.09.2021. године обратио Министарству правде захтвом за накнаду штете проузроковану неоснованим лишењем слободе, који захтев је одбијен и о чему је тужилац обавештен дана 08.12.2021. године.

Саслушан у својству парничне странке, тужилац је изјавио да је у време одређивања притвора живео са мајком, сестром, баком и ванбрачном супругом, која га је оставила док је био у притвору. У време притварања живео је на адреси у ул. ... у ... на којој и данас живи и на којој је пријављен. Ухапшен је на улици у ... и након тога одведен у полицијску станицу на Новом Београду, а потом у МУП у улици 29. новембра, хигијенски услови у притвору су били лоши и због лишавања слободе избегаван је од стране родбине. У време притварања центар његових животних активности је био у ул. ... и у то време, с обзиром да је био млад није придавао значај формалностима, као што је промена адреса пребивалишта.

Одредбом члана 584 став 1 Законика о кривичном поступку прописано је да се неосновано лишеним слободe сматра лице које је било лишено слободe, а није дошло до покретања поступка, или је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена, или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом, док је ставом 2 истог законика прописано је да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободe.

Одредбом члана 200 Закона о облигационим односима прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободe или права личности, смрти блиског лица као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству. Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Анализом изведених доказа, сагласно члану 8 у вези са чланом 7 став 1 и 2, 228 и 231 Закона о парничном поступку, применом цитираних одредаба, жалбени суд изводи закључак да тужилац основано потражује накнаду штете на име претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободe.

Наведене чињенице утврђене су писаних доказа које суд оцењује као ваљане и подобне, тим пре што странке нису оспориле њихову веродостојност, те исказа тужиоца који суд прихвата као искрен и сагласан осталим изведеним доказима.

Тужилац је наиме, био у притвору од 28.10.2006. године све до 06.03.2007. године (период од 130 дана), а кривични поступци због кривичног дела недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348 ст. 1 КЗ и кривичног дела изнуда у покушају из чл. 214 ст. 3 КЗ према тужиоцу су обустављени због наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења, док је кривични поступак због кривичног дела фалсификовање исправе из члана 355 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ окончан одбијањем оптужбе, због чега жалбени суд изводи закључак да је тужилац био неосновано лишен слободe, те је на основу чл. 584 став 1 тачка 1, а у вези чл. 583 Законика о кривичном поступку обавезао тужену да тужиоцу надокнади штету насталу неоснованим лишењем слободe, при том имајући у виду да у конкретном случају нема околности које би у смислу чл. 584 став 2 Законика о кривичном поступку искључиле право на накнаду штете (прецизније, не ради се о лишењу слободe које је проузроковано недозвољеним поступцима окривљеног, овде тужиоца). С тим у вези, чињеница да тужилац сходно Закону о пребивалишту или боравишту грађана није имао пријављено пребивалиште на адреси на којој је живео до лишења слободe, не значи сама по себи недозвољени поступак којим је тужилац проузроковао лишење слободe, нити да је живећи на адреси на којој није био пријављен допринео лишењу слободe на такав начин који би водио примени члана 584 став 2 ЗКП. Иако је тужиоцу између осталог притвор био одређен решењем од 30.10.2006. године због опасности од бекства јер тужилац дужи временски периоду није живео на пријављеној адреси, наведено није од утицаја с обзиром да

непријављивање адресе пребивалишта, односно боравишта тужиоца, може водити његовој прекршајној одговорности, али не и искључењу права на овде утужену накнаду штете, нарочито имајући у виду да тужена није доказала да су надлежни органи безуспешно тражили тужиоца на пријављеној адреси пребивалишта/боравишта, а неспорна је чињеница да је тужилац лишен слободе док је слободно ходао улицом.

Имајући у виду одредбу члана 200 Закона о облигационим односима и њом прописане критеријуме досуђивања новчане накнаде нематеријалне штете суд је водио рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи накнада и томе да се овом накнадом не сме погодвати тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. При одмеравању висине правичног износа накнаде нематеријалне штете, суд је узео у обзир све околности конкретног случаја - дужину лишења слободе, односно дужину трајања притвора, услове боравка, године и породичне прилике тужиоца и ранији живот тужиоца. Правична накнада као облик отклањања штетних последица састоји се у исплати новчане накнаде као сатисфакције за претрпљене душевне патње, има за циљ да се код оштећеног успостави нарушена психичка равнотежа па досуђени износ од 400.000,00 динара, поред напред наведеног, одговара значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, а њоме се не погудује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Како би по оцени другостепеног суда досуђивање накнаде, преко досуђених 400.000,00 динара, имајући у виду све околности а посебно ранији живот тужиоца, било у супротности са значајем повређених добара и циљу коме та накнада служи, а погодвало би тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом у смислу члана 200 став 2 Закона о облигационим односима, то је тужбени захтев преко досуђеног, а до траженог износа одбијен као неоснован.

На досуђен износ тужиоцу у складу са одредбом члана 277 Закона о облигационим односима припада и законска затезна камата почев од 17.06.2024. године, као дана доношења побијане пресуде и дана када је висина штете утврђивана.

Из изложених разлога, применом одредбе члана 387 став 1 тачка 6 ЗПП, одлучено као у ставу првом изреке ове пресуде.

Приговор застарелости, који је тужена истакла у првостепеном поступку, није основан јер потраживање накнаде проузроковане штете застарела за три године од кад је оштећеник сазнао за штету, који рок (рок је почео да тече даном извршности пресуде 04.01.2019. године, када је тужилац сазнао за коначни обим штете) до дана подношења тужбе 18.12.2021. године, није протекао.

Одлука о трошковима поступка је донета применом члана 153, 154 и 164 ЗПП, а с обзиром на успех у спору тужиоцу су трошкови досуђени на име награде за рад адвоката и то за састав тужбе 9.000,00 динара, два одржана рочишта у износима по 10.500,00 динара, што са таксом на тужбу и пресуду у износима по 17.800,00 динара чини укупан износ трошкова од 65.600,00 динара, применом важећих АТ и ТТ.

Одлука садржана у ставу петом изреке донета је применом члана 165 у вези са чланом 153, 154 и 163 ЗПП, док су с обзиром на успех у другостепеном поступку

тужиоцу трошкови досуђени на име награде за рад адвоката и то за састав жалбе од 23.12.2024. године у износу од 30.000,00 динара, приступ на једно одржано рочиште у износу од 20.000,00 динара, што са таксом на жалбу и другостепену одлуку у износима по 17.800,00 динара, чини укупан износ трошкова од 85.600,00 динара, применом важећих АТ и ТТ. На досуђени износ трошкова поступка тужиоцу припада и право на законску затезну камату почев од дана извршности одлуке до исплате, а у складу са одредбом члана 277, у вези члана 324 Закона о облигационим односима

Из изложених разлога је одлучено као у изреци ове пресуде.

Председник већа-судија
Ирена Трифуновић Радуловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић